

І.В. Приходько
Херсон
in_prykhodko@ukr.net

ТРОПЕІЧНА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА НОМІНАЦІЯ ДЕРЖАВИ В АНГЛОМОВНІЙ КАНАДСЬКІЙ ПОЕЗІЇ XVIII-XXI СТ.

Номінація – явище, яке постійно супроводжує пізнання людиною оточуючого світу, «процес і результат найменування, при якому мовні елементи співвідносяться з позначуваними ними об'єктами» [1, с. 237]. У англомовній канадській поезії для номінації держави, окрім прямої, великого значення набуває тропеїчна (образна) лексико-семантична номінація, яка полягає у «створенні нових номінативних одиниць, в яких мотивація якостями об'єкта здійснюється через асоціативне ототожнення образу об'єкта, що називається, і образу предмету, знання про який уже закріплено вербально» [2, с. 46]. Тропеїчна номінація виводять на перший план особливості зображуваного об'єкту, які є важливим саме для автора по тим чи іншим причинам. У корпусі досліджуваної поезії провідними засобами образної номінації держави є метафора і метонімія, які втілюють уявлення про канадську державність в різних її проявах.

У результаті проведеного дослідження виявлено, що одним із провідних тропеїчних засобів створення образу держави є *метафоризація*. Номінація метафоричного типу пов'язує між собою два різних явища або предмети і, спираючись на загальноприйняту у певному суспільстві систему асоціацій, показує означуваний об'єкт у новому світлі. Метафоричні номінації держави в англомовній канадській поезії є різноманітними за своєю структурою, граматичним вираженням і семантичним наповненням, тому для їх класифікації за основу взяті морфологічний, синтаксичний і семантичний рівні.

Морфологічний підхід до класифікації передбачає врахування частиномовної приналежності головного компонента метафори, відповідно до якого останні поділяються на іменникові (напр., *O Canada! <...> Our Fatherland, Our Motherland!* [12]) і дієслівні (*This land stares at the sun in a huge silence / Endlessly repeating something we cannot hear* [11]).

Синтаксичний принцип класифікації ґрунтується на визначенні типу конструкції, яка реалізує метафору у мовленні. Відповідно до зазначеного принципу метафорична номінація держави поділяється на: 1) метафори, значення якої розкривається у одному слові, наприклад: *Of thee I sing, O happy land, / My own Canadian home!* [10]; 2) метафори-речення, коли контекст метафори локалізується у рамках речення, наприклад: *Then rose the West for his coming, pulsed the warm blood in her veins / Decked she her hillsides with beauty* [4, р. 11].

Семантичний підхід до класифікації метафори передбачає визначення тематичного спрямування слова або конструкції, яка має переносне значення. За результатами семантичного аналізу виявлено, що образ держави в англомовній канадській поезії отримує предметне і анімистичне втілення. У фрагменті поетичного тексту *Canada, Canada, loyal and free! / Gem in Britannia's crown ever to be* [3] знаходимо предметну метафоричну номінацію держави, оскільки на досліджуваній образ переноситься ознака дорогоцінного каменя (*gem*). Анімистичні метафоричні номінації в свою чергу реалізується в анімалістичних (*Another trial will, I think, approve / The manly strain this Canada hath bred* [8]) і антропоморфних (*Smile upon us, Canada!* [6]) моделях.

Важливе місце у створенні образу держави відводиться *метонімічній транспозиції*, яка базується на перенесенні назви одного об'єкта/явища на інше за принципом суміжності на підставі реально існуючого асоціативного зв'язку між ними. Для номінації держави в англомовній канадській поезії використовуються метонімічна транспозиція атрибутивного і локального типу, останній з яких переважає. Метонімічні переноси на основі локальних відношень представлені 3 основними моделями: 1) «неживий об'єкт, пов'язаний з державою → держава», наприклад: *God save our Queen, and heaven bless / The Maple Leaf forever!* [9]; 2) «державна → населення держави», наприклад, *And our attempt / Losing its grain of rashness*

takes its rise / In clearest judgment, whose effect will nerve / All Canada to perish, ere she yields [8]; 3) «держава → пов'язані з нею почуття або переконання», наприклад *To keep this part of Britain's empire next the heart / Loyal as were our fathers, and as free* [5]. Атрибутивний тип метонімічного переносу зумовлений асоціаціями між ознакою та об'єктом, якому ця ознака властива, представлений моделлю «ознака держави → держава», яка має 2 підтипи: 1) характеристика фізико-географічного положення держави → держава, наприклад, *Yet Ocean unto Ocean cries! / For us their mighty tides go forth / We front the sun – behind us lies / The mystery of the unconquered North!* [7]; 2) характерна риса держави → держава, наприклад *Out of the East you have issued, forth from the Old to the New* [4, p. 12], де субстантивований прикметник *the New* шляхом метонімічної транспозиції втілює образ канадської держави через її характеристику як відносно нового, недавно утвореного явища у порівнянні зі старим світом – *the Old*.

Отже, метафора і метонімія, різні за своєю структурою, граматичним вираженням і семантичним наповненням, є продуктивними засобами номінації держави у англомовній канадській поезії на всіх етапах її розвитку.

Список використаних джерел

1. Гак В.Г. К типологии лингвистических номинаций / В.Г. Гак // Языковая номинация (Общие вопросы). – Москва: Наука, 1977. – С. 230-293.
2. Рут М.Э. Образная номинация в русском языке / М.Э. Рут. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 1992. – 148 с.
3. Boulton H. “Canada” [Electronic resource] / H. Boulton. – The resource is available: http://canadianpoetry.org/2013/12/17/poems-of-the-love-of-country/#_edn1
4. Browne T.A. “The Great Canada” / T.A. Browne // The Belgian Mother and Ballads of Battle Time. – Toronto: The Macmillan Company of Canada, 1974. – P. 10-15.
5. Kirby W.M. “The U.E. Loyalists” [Electronic resource] / E.J. Pratt. – The resource is available: <http://canadianpoetry.org/2014/06/20/raise-the-flag-and-other-patriotic-songs-and-poems/#theueloyalists>
6. MacKay I.E. “From the Trenches” [Electronic resource] / I.E. MacKay. – The resource is available: <https://allpoetry.com/From-The-Trenches>
7. Mair Ch. “In Memory of William A. Foster” [Electronic resource] / Ch. Mair. – The resource is available: <http://canadianpoetry.org/2014/06/20/raise-the-flag-and-other-patriotic-songs-and-poems/#inmemoryofwilliamafoster>
8. Mair Ch. “The Capture of Detroit” [Electronic resource] / Ch. Mair. – The resource is available: <http://canadianpoetry.org/2014/06/20/raise-the-flag-and-other-patriotic-songs-and-poems/#thecaptureofdetroit>
9. Muir A. “The Maple Leaf Forever” [Electronic resource] / A. Muir. – The resource is available: <http://canadianpoetry.org/2014/06/20/raise-the-flag-and-other-patriotic-songs-and-poems/#themapleafforever>
10. Nelson E.G. “My Own Canadian home” [Electronic resource] / E.G. Nelson. – The resource is available: <http://canadianpoetry.org/2014/06/20/raise-the-flag-and-other-patriotic-songs-and-poems/#myowncanadianhome>
11. Scott F.R. “Laurential Shield” [Electronic resource] / F.R. Scott. – The resource is available: https://canpoetry.library.utoronto.ca/scott_fr/poem2.htm
12. Weir R.S. “O Canada” [Electronic resource] / R.S. Weir. – The resource is available: <http://rpo.library.utoronto.ca/poems/o-canada>